

ŠALCERNIS

Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija

Nr. 97 2016 m. Vasaris

Keliamieji 2016 – ieji metai prasideda gerai

Klimatologas Arūnas Bukantis knygoje „Neįprasti gamtos reiškiniai Lietuvos žemėse XI – XX amžiuose“ rašo apie didžiausias iki šiol užfiksuotas anomalijas. Gali būti, kad šių metų sausis kada nors irgi pasirodys lyg meteorologinė anomalija. Todėl, kad stiprokas šaltis, prasidėjęs tuoj po Kalėdų 2015 – aisiais, laikosi iki pat pusiaužiemio (sausio 25 d.). Be to, sausį šiomet labai daug saulės. Toks anticikloninis šaltis visiškai be atlydžių būdingas Sibirui, nes ten visos jūros labai toli. O mūsų krašto klimatą būtinai veikia Atlanto ir Arkties vandenynai.

Vis dėlto sausio 12 – osios naktį, kai mūsų Parko darbuotojas Romas Norkūnas vedė didelį pulką žygeivių prie Kazimieraičio žeminės, šaltis buvo atlėgęs. Bet šitokia oro permaina jauniems šauliams buvo gal ir nepatogi: ryškius temperatūros kontrastus didelio žygio metu gerai iškenčia tik užsigrūdinę



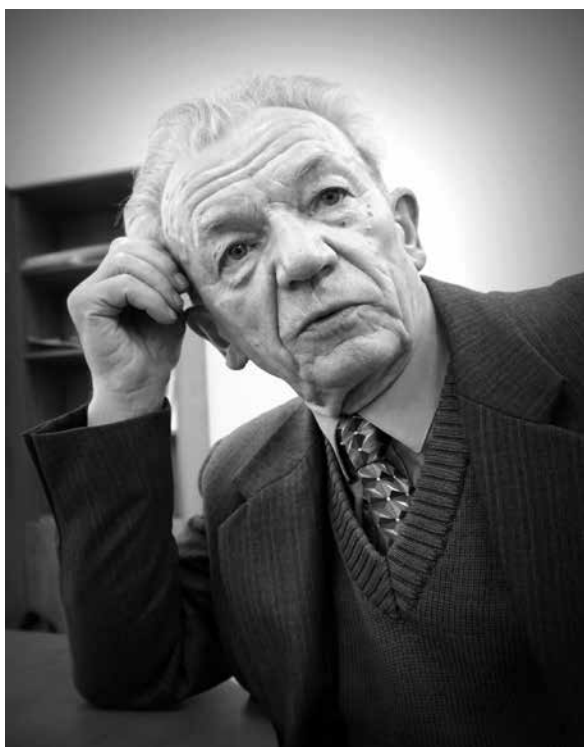
*Merkio ir Namuno santaka.
Brolių ČERNIAUSKŲ nuotrauka, 2014 m.*

žmonės. Grūdintis, žinoma, privalo visi – ir jauni, ir pagyvenę. O staigus kontrastas, jeigu jį lydi koks nors nustebimas ar atradimas, žmogų dažniausiai veikia gerai. Sveikuolių vadas Dainius Kepenis iš Palangos pasakoja, kad net ir tie „ruoniai“, kurie be jokio pasiruošimo puola į žiemišką jūrą, nesuserga sloga. Todėl, kad tos maudynės paprastai būna kolektyviškos ir labai džiaugsmingos. O kokio reikia užsigrūdinimo, jeigu ne džiugūs kontrastai, bet nuolatinis pavojus, šaltis bei drėgmė lydi žmogų visą žiemą. Štai ką rašo Juozas Kvaraciejus pogrindyje rašytoje knygoje „Policininko atsiminimai“: „...Dievas davė man sveikatą ir ištvermę, nei karto per tą laiką nesusirgau, nežiūrint, kad per visą žiemą kenčiau šaltį klojime“ (psl. 231; knygą 2015 metais išleido Merkinės kraštotyros ir genocido muziejus).

Knygai „Policininko prisiminimai“ daug nuotraukų pateikęs kolekcininkas Algimantas Antanevičius gyvena Alytuje. Buvęs Merkinės mokyklos mokinys, 1956 metų absolventas Algimantas gerai pažinojo Juozo Kvaraciejaus brolių Vaiciekų, kuris išsaugojo Juozo rankraštį.

Vieną iš Vaiciekaus išsaugotų knygų Algimantas Antanevičius, švenčiant Vasario 16 – ają ir pristatant naują knygą, padovanojo Merkinės muziejui. Tai Henriko Žagariečio 1941 m. išleista knyga „Raudonasis siaubas GPU, 1941 m.“ Šios knygos tituliniam lapui yra Juozo Kvaraciejaus autografas ir įrašas „Svyriai, 1943 m.“.

Brolių ČERNIAUSKŲ nuotrauka, 2016 m.



Kokios gražios buvo pasakos

Pasakoja **Juzė ZINKEVIČIŪTĖ** –
ČESNULIENĖ, gim. 1931 m. Marcinkonių k.

Seniau porydavo pasakas dziedai ir bobutės, ir tėvai mumiem visokias senas. Piliaus Zinkevičiaus tėvas mokėjo gražių pasakų, aš cik daug visai neacimenu. Jis būdavo kap ataina pas mus vakarais, tai ty mes suvejy vakarojam ir mergos, ir verpiam, tai aplink visokias karalaites, aplink visokius karalius kap pradeda sakyc, tai, tu Džieve mano brangiausias, kokios buvo gražios. Ir būdavom vaikai maži, tai isižojy net klausom tų pasakų, nugi pirmiau vaikai cik žūro, kų seni žmonės kalbėjo, ir klausėmės, ir mokinomės darbų visokių daryc. Nemokyci likom, kap ir aš, dživuliau, trijų skyrių nebaigiau, visokios bėdos... Aš ir savo anūkam anų dzien su dziedu savo, gal du vakaru, per du vakaru porinau savo gyvenimų iš mažumės: kap augau, kap kokis mumiem vargas buvo. Kap būdavo ataina, tai žiemų aini mokyklon, cik pavasaris, sniegų nulaido, jau viskas, – apėmėm, net Kašėtose vaikščajom, nuveinam ir parainam, tris karves, keturias atganyc apsiimam. Tai duoda po pudų rugių ty už ganymų, kokį undarokų duoda, nu

ir visa vasara aini ganyc ty in tų karvių. Ir savo dar gi namo raikia pas skerdzių ganyc karvės, nu va tep vaikai ir vargom. Ataina dziena, tai būdavo, Džievuliau, žolė aciranda, tai kiaulėm gi nebuvo tų tešlų, tų myltų, žoli viskų šėrėm tuos paršus, tai būdavo žoliauc ainam, lymlių visokių, ruškynių net po Liepalotus, po Kojaraiscius. Paraini, kiaulėm parneši kašalį ty tos žolės, tai vėl liepia aic karvei su pjautuvu, tai ainam vėl po balalas šėkų visokių karvėm parnešam, ba kap pargena, tai tos karvės nepriėdy būna iš skerdzio. Šiciek būdavo karvelių, stodeliai, gi keli skerdziai buvo, Marcinkonyse ganė, vaikeli. Tai vaikai toki vargdzieniai jie buvo, ir basi jie cik su pedkaitėm, ir po rasas, ir po šalnas ajom, po visur. Ir isimokinom užtai, vaikeli, ir geri žmonės tadu buvo, tais čėsais, ir pasnykavo visi, ir Džievų pripažino ir viska. O dar priseina dziena papasnykauc ir tos negali išpasnykauc, negali išturėc, oj kap noru, sako, labai silpna, o tadu nei ty silpna buvo, nei ty nieko, nieko nedavė ir niekas nenorėjo tos mėsos nei tų lašinių. Cik kanapes būdavo grūdām ir grūdām, tai žyrnius spraginam, tai bobikus visokius, vakaras kap ataina, ir buvo gerai. Nuveinam vakaroc kur su-



Juzė ir Stanislovas Česnuliai savo sodybos kieme. Brolių ČERNIAUSKŲ nuotrauka, 2008 m.

veinam, tai vakarosim, vakarosim gi jau, tai usimanom valgyc, tai atnešė žalių kopūstų, – ai, ai, ai kap valgom, cik braška visi, visas tas kopūstas, ir buvo gardu ir gerai. Ir tokių visokių senovinių nuk tėvų prisklausėm pasakų, bobulė labai cik nebagė jauna dar numirė, labai buvo razumna moteriškė ir labai buvo gera, ji labai mokino visus mus gerai. Ir mani Merkinėn an Roko nusvedė, tai kap bridom per Merkį, tai čiut vaga many nenunešė, už jos suknelės nustvėriau. Tai iš vakaro pėscios ajom, tai Binge-liuose pergulim kur pas pažįstamus ir jau ainam an atlaidų, vedė mus vaikus bobulė mažukes, dar mergaitės va buvom. O tai tų kap aš giedu: „Siuntė mani motulė žalion girion riešutauč“, tai kur va miškėlis šitas Julių vados, kur jaunuolynukas ir tokis miškėlis dzidelys, tai ty mūs šonan visa lyguma, tai mūs tėvulio buvo laukai. Labai jau prastalaukė tokia, tai ty daugiausia grikius sėjom, tai lubinų pasėja, tai paskui rugius pasėja. Tai, acimenu, nusveda mus ty grikių rauc, tai jau paravėjam: vaikeliai, sėskimės va ca, tai pagiedosu aš jumiem giesmelį kokių. Nu va ir kap mažiem vaikam labai inkrinta galvon, ir labai acimeni, ir ot dar va, ragi, aš tų giesmį cik pradėjau ansamblin aic, vaikle, cik pradėjau aic ir aš jų pra-

dėjau giedoc viena... Vai giedoju aš jauna buvau šitep, būdavo va tai krikščynose, tai palankynos gi būdavo, ajo moteros, tai jau be many nepradėj niekas giedoc niekur. Ar būdavo pragėros kur būna, vakaronės gi kap žaninos, tai jau cik suvejom an vakaronės – tai, Juzia, pradėk! Ir jau, jau pradedam ir giedam... Tai kap atvažau kunigas Virvičius, tai aš kap ajau an gegužinių, tai būna tokis vakaras, kad cik mes su mamu Virvičio giedam. Tai jis kap paklausė, tai sako: kol tu Juzyte neini giedoc pas vargonus? Virvičius man, žinai, kap pasakė, sako jei tau Džievas tokį balsų davė ir tu neini Džievo garbyc, sako, tau dzidelė bus nuodėmė. Sakau, klebone, aisu. Ir tadu, nuk to užkopau ir giedu pas vargonus.

Užrašė **Romas NORKŪNAS**, 1996 m.

2016 m. sausio mėnesį Juzė Česnulienė smagiai atšventė 85 – ujų metų sukaktį. Šventiniame vakare „Moteris, vainikuota liaudies daina ir šoku“ sukaktuvininkę sveikino dukra Angelė, vyras Stanislovas, giminės, Parko direktorius Eimutis Gudelevičius, Varėnos meras Algis Kašėta, kiti garbūs svečiai. Juzė Česnulienė sunku įsivaizduoti be vyro Stanislovo, su kuriuo kartu dainuoja ir šoka garsiajame Marcinkonių ansamblyje. „Šalcinio“ redkolegija prisijungia prie gausių sveikinimų ir linki ilgų, smagių gyvenimo metų Juzei ir Stanislovui.

Ka senoliai porina

Buvo žuvies Liškiavio ežere, oi kiek buvo

Pasakoja **Jonas AMŠIEJUS** (gim. 1942 m. Liepiškių kaime, gyvena Liepiškiuose):

Visi sakydavo, kad tas ežeriukas yra Ežerėlis. Čia ežeras Liškiavio, o čia – Ežerėlis. Jis yra atskiras. Buvo iškastas kanalas, su valtim iš Liškiavio galėdavai įplaukt. Apačioj dumblas, matydavom, kaip atsiranda salelė iš vandens augalų, ji plaukioja, bet paskui prie krašto ir sustoja, ir mažėja ežeriukas. Mano tėvukas pasakojo, kad nuo to miško keliuko buvo galima prieiti prie vandens, prie to Ežerėlio, jis ir matėsi nuo keliuko, o jau kap aš atsimenu, jau ne, nematyt. Nu, vandens ten koks pusmetris, o giliau dumblas dumblas. Visokių yra žuvų, statydavo tinklus, tada visur žvejojo su tinklais, buvo žuvų.

Mano tėvas turėjo trubicą, bet gaudė ir su dvibrade, Liškiavio ežero krantai buvo švarūs, tai vienas eina krantu ir traukia, o kitas turi kartį kokių penkiolikos metrų ilgio ir stumia tolyn kitą galą, paskui užsuka ir ištraukia. Tėvelis buvo Juozapas, o čia gyveno tokie broliai Gasiukevičiai, dabar

nugriauta sodyba, nupirko Dobrovolskis ir padarė kaimo turizmą, o Miko Gasiukevičiaus sodybos irgi nebėra, tai tas Mikas ištisai žvejodavo. Ryte anksti išplaukia, tai pusryčių ir neina, ten aukštas kalnas, tai žmona nuneša jam pavalgyt prie ežero, ir jis vėl plaukia į ežerą. Tai jis kartais mane pasiimdavo, nu, mažas buvau, į mokykląėjau, tai sakydavo – ryškiais drabužiais nesirengt, ir kad jokio triukšmo, jokio bakstelėjimo į valtį. Prigaudydavo žuvies, nu sau, šeima buvo didelė. Meškerėm gaudė, dvi meškeres turėjo ir iš valties. Ir lydekas su meškere, kablį į nugarą žuvytei, sykį griebė lydeka penkių kilogramų, tai jis traukia traukia, negali, tai kiti žvejai juokias, galvoja, kad užkibo už žolių. Nu, su meškere lydekas mažai kas gaudė, daugiau su tinklu. Anksčiau spinningų nebuvo, nu kai atsirado spinningai, tai aš mėgau, apiplauki apie visą ežerą, kelias pasigauni ir užtenka, buvo žuvies, oi buvo.

Užrašė **Henrikas GUDAVIČIUS**, 2015 m., birželis

Apie draves ir vyžas

Pasakoja **Vytautas TAMULEVIČIUS**,
gim. 1940 m., Musteikos kaime

Buvo tokis piemuo iš Belarusijos, gudas, tai jis draves degino. Nu kas tadu dravė, dar va yra cik kelmai dravių likę, va vienų žinau už Sklepo kalno, paskui kitas Bendrovėn kelmas, tracia ana pas mane miške. Čia dravių buvo labai daug, jos žmonių buvo, dabar va čia, kur prie kvartalinės, – tai čia Garbų, toi kur paskutinė, tai Šimų, čia va mūs buvo, kur dabar nuversta (*prie Dzidzios Balos*). Svirnelės, čia buvo, diedas mano iškapojo ją, mokėjo su geiniu ir turėjo ir geinį, Mackė, nu Motiejus, neprisimenu jau, čia jau po tėvo pusei, o po motinos pusei iš Perlojos, tai aš jau ten acimenu, dar aš va ir jo kaltą turiu, šitas, kur pas mani drevinis kaltas...

Sakysim, mano hobis buvo, dar ir su mama aidavau briedžio ragų ieškot, tai užaina – o, vaikelį, sako, kad šitų va drevį iškaltai, sako, kap būt gerai. O kiek mano su dviračiu privažinėta, ojoj, dargi ir tu pac buvai, važiuodavom kartu, ba, sakau, jai nuvirsu ar ką, tai žinai, tenais nepasišauksi. Nu tai girinykas žinojo, sakau, jeigu aš negrišiu, o Žydrė (*girininko pavaduotoja*) tai net man duodavo pasrašyt saugumo,



Jadvyga Čiurlionytė ir Vytautas Tamulevičius

kap važiuodavau in draves. Nu tai buvo vieną sykį Leišis (*nacionalinio parko direktorius Algirdas Leišis*) apiforminęs mane tris mėnesius bitinyku, ir paskui jis pasakė šitip – jeigu aš išlaikysiu šešias gyvas draves su bitėm, tai, raiškia, apiformys mane



Musteikoje prie upelės

bitinyku an visų metų, ir aš išlaikiau, bet tep ir neapiformino, bet aš nepergyvenu labai. Nu man svarbiausia, kad va atvažuoju ir pažūrau, kab jos dyrba. O čia šitoj pirma dravė, kur aš iškapojau, tai čia labai didelis avilys, penėtuvė va lenda tep padėti... Iš pradžių girininkas (*Valdas Jazukevičius*) labai azartą turėjo in draves, insimesdavo ilgas kopėčias ir važuodavom, ir aš laipiodavau į draves. Nu anksčiau aš kap usiiminėjau drevinikysti, tai aš su dviračiu kiekviena diena. Ir mano mylimiausia nuversta jau, ją irgi tris kartus kiaunės išgraužė, nu jau klausyk, kiek jos gali laikyt, o tep taigi aš ir cementų veždavau, ir žvyraus veždavausi. Yra va toj, kur prie Kapčiaus, tai yra iškapota, gi žymėdavo savo draves anksčiau žmonės, o aš tai savo pavadinimus duodu, tai dravė su „Saulėm“, arba „Kiaunių lizdas“.

Aš gi jau čia, sakant, gimęs ir augęs, pats ganydavau karves ana iki Čepkelių, ganyklų nebuvo, tai toli reikėjo ganyt, oho... Žinai, atginėm, ir aš tada laikrodį nusipirkau, ir an gelžkeluko atginėm, ir važavo mano pussererės vyras, mašinistu buvo, ir jie ten vandenį ėmė, šulinys buvo, sako, žūrėk kap – an rankos laikrodis, o sako, vyžais apsevis. Su vyžais ciktais karves ginėm, o teb ne, ba matai raiškia vyžos kas, kiek vandens priažo – ciek išajo, ba ganydavom, tai kūlynai buvo raistuose, aini pačioj toj Dzidzioj Baloj, tai kur gi... Ir pac aš kaldavau tuos vyžus, raiškia, padangos va mašinos išplėšia tokį sluoksnį, paskui ausis tokias vielos jir užlanki, čia susikiši apivaras, nu mokėjau aš vyt, ir dabar mokėtau, raikštukes va, apivaras vadinasi, jir viskas, apmatoji jir aini...

Kalbino Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto doktorantė
Inga BUTRIMAITĖ ir Romas NORKŪNAS

Nuotraukos iš Vytauto TAMULEVIČIAUS archyvo



Kašėlė su grybais



Siaurukas prie Grybaulios



V. Tamulevičiaus sodyba Musteikoje



Margionyse prie Bobos daržo



Kaimo giedoriai

Sausio 12 – osios naktinis žygis prie Kazimieraičio žeminės

Žiema atkeliavo staiga, sausio pradžioje atsinešdama ir šalčius, ir sniegą. Bet ne visur sniego daug, o ir šaltis jau truputį atlėgo, sausio dvyliktosios vakare Marcinkonyse yra arti nulio, tačiau miškai žiemiškai gražūs. Į kasmetinį mūsų žygį susirinko labai gausus būrys žygeivių. Pradžioje rinkomės į atnaujintą Dzūkijos nacionalinio parko Marcinkonių lankytojų centrą. Vėliau visi kartu su Marcinkonių kaimo žmonėmis pabuvome prie kaimo koplytstulpio, prie laužo, kur buvo giedamos tautinės giesmės, dalijamasi prisiminimais ir meldžiamasi už žuvusiuosius.

Sausio dvyliktoji jau nuo 1993 metų, kuomet Henrikas Gudavičius surengė pirmą žygį prie Kazimieraičio žeminės, yra tapusi kasmetinio naktinio žygio data. Ši diena nėra atsitiktinė. Taip jau sutapo, kad lygiai prieš 70 metų, 1946 metų sausio 12 dieną buvo užimta partizanų vadovietė, kuri buvo įrengta ant Skroblaus upelio kranto, Maždžeraus šaltinio griovoje. Dabar šią vietą žymi ir nedidelis stendas, kurį Pietų Lietuvos partizanų vienytojo, pulkininko leitenanto Juozo Vitkaus – Kazimieraičio atminimui sukūrė Virginija Pugačiauskienė ir Neringa Linkutė, o įrengė Dzūkijos nacionalinio parko direkcija. Daugiau šioje vietoje niekas nepakito: šimtametės pušys, Skroblaus upelio slėnis, buvusios žeminės dauba – visa tai mums padeda išsaugoti gyvą atmintį apie šiuose miškuose vykusį karą. Apie tai mums primena ir kasmet čia uždegama žvakelė žuvusiam partizanui iš Rudnėlės kaimo Jonui Krauneliui – Ėgliui.



Rudnėlės kaime tylu, nei žiburio, nei šuns amterėjimo. Arti devyniasdešimties žygeivių būrys sparčiai žingsniuojame miško keliais. Prožektorių šviesoje gražiai atrodo ir žiemiškas miškas, ir apsnigti pakelės kryžiai. Šiomis dienomis kasmet yra prisimenama kova, kuri vyko 1991 metų sausį Vilniuje ir kurioje nugalėjo žmonių dvasinė stiprybė. Labai daug yra gyvų prisiminimų apie tai ir atrodo, kad kasmet tie prisiminimai tampa vis svaresni ir svarbesni. O žygeivių, kurie norėjo savo dalyvavimu pagerbti tiek partizanų, tiek visų kovotojų už laisvę atminimą, ši sykį buvo ir iš Vilniaus, iš Kauno, iš Druskininkų, Viečiūnų, Valkininkų, iš Zervynų ir iš Puvočių. Daug ir vaikų, ir jaunimo ši sykį buvo iš Marcinkonių, labai gausus ši sykį buvo jaunųjų šaulių būrys iš Varėnos kartu su vadove Rita Lysenko. Jaunieji šauliai yra jaunesni netgi už mūsų žygi, tačiau labai pasitempę ir labai drausmingi, – atrodo,

jog tam juos įpareigoja karinė, išskirtinai tvarkinga uniforma ir duotas jaunjo šaulio pasižadėjimas. Varėniškiai pažinojo praėjusių metų pabaigoje anapilin išėjusią Gražiną Pigagaitę, jos darytose partizanų nuotraukose įamžinti savo likimo nepabūgę partizanai. Kartais atrodo, jog riba tarp to, ką mes renkames ir kada gyvenimas mus renkasi, yra lyg ir nelabai pastebima, tačiau dažnai ji yra ir ženklī, ir reikšminga.

Romas NORKŪNAS, 2016 m.
Nuotraukose žygio dalyviai



Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato paukščių rūšinės sudėties bei gausumo kaita

Čepkelių rezervate įvairių tipų buveinių, nors dažnai ir nepasižyminčių užimamu plotu, gausa ir mozaikiškumas sąlygoja ir rūšinę įvairovę – čia surasta 4312 augalų, gyvūnų ir grybų rūšių, kai penkiskart didesniame Dzūkijos nacionaliniame parke – 4331 augalų, gyvūnų ir grybų rūšis. Šis straipsnis apie vieną įdomiausių rezervato gyvūnų grupę – paukščius.

Rezervate sutinkamos 188 paukščių rūšys, iš kurių 50 įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą, 48 yra saugomos visoje Europos bendrijos teritorijoje. Per 40 rezervato gyvavimo metų paukščių rūšių sąrašas pasipildė 32 naujomis rūšimis (1982 m. – paukščių sąraše buvo 154 rūšys), tačiau perinčių paukščių skaičius sumažėjo 21 rūšimi (1982 m. – 125 rūšys, 2015 m. – 110 rūšys). Šį sumažėjimą lėmė kraštovaizdžio kaita: rezervate vis mažiau lieka atvirų buveinių, užauga pievos, atviros laukymės, aukštapelkių plynės, kuriose kadaise žmonės šienavo, ganė gyvulius. Taip besikeičianti aplinka tampa vis mažiau tinkama gyventi toms paukščių rūšims, kurios anksčiau čia buvo gausios. Prieš 30 metų buvusi vienintelė Lietuvoje gausi stulgių populiacija yra ties išnykimo riba. Griciukas, gaidukas, raudonkojis tulikas – jau nebesutinkami rezervate. Juodojo gandro vienu metu perėjo net 5 poros, pastaraisiais metais – viena pora. Iš 19 Lietuvoje perinčių plėšriųjų būrio paukščių rūšių Čepkeliuose stebima 15. Tačiau perinčių – tik 6. Prieš 25 metus perėdavo 10 rūšių. Plėšriųjų paukščių gausos sumažėjimui įtakos turėjo ir tai, jog nebeliko Grybaulios žuvininkystės tvenkinių. Tai itin paveikė jūrinio erelio ir erelio žuvininko populiacijas. Šiuo metu peri viena jūrinių erelių pora (iki žuvininkystės tvenkinių žlugimo perėdavo 3 poros), erelis žuvininkas rezervato teritorijoje jau penkerius metus nebeperi.

Tačiau yra ir kuo pasidžiaugti – jau daugiau kaip 40 metų kurtiniai kiekvieną pavasarį susirenka į tas pačias tuokvieses. Rezervate esanti kurtinių populiacija, kuri Lietuvoje viena didžiausių, yra stabili ir nežymiai didėjanti. Tam įtakos turi rezervato režimas, kadangi kurtinys ypač jautrus žmonių trikdymui, tad rezervate jie gali jaustis saugūs. Rezervate negalimi miško kirtimai, taip sukuriamos



Žvirblinė pelėda – nauja rūšis Čepkelių rezervate, aptikta prieš keletą metų. Eugenijaus DROBELIO nuotrauka

ypač geros sąlygos gyventi geniams. Miškuose gausu senų, sausų, džiūstančių medžių, kuriuose jie ne tik randa maisto, bet ir įsirengia uoksus. Ženklus yra rečiausio Lietuvoje tripirščio genio populiacijos padidėjimas: 1982 m. gyveno 3 poros, šiais metais – 10 porų.

Didžiąją dalį Čepkelių rezervato ploto užima aukštapelkė. Joje sutinkami tokie reti, aukštapelkėms būdingi paukščiai kaip dirvinis sėjikas, tikutis. Šių paukščių gausumas yra stabilus jau daugelį metų. Verta paminėti ir apie išaugusią gervių populiaciją, kuri padidėjo tris kartus. Šiais metais šių paukščių perėjo 30 porų.

Paukščių skaičiaus ir gausumo kitimas yra natūralus procesas, kuris nuolat svyruoja ir sumažėjimas nereiškia, jog viena ar kita rūšis nebegyvens rezervate, susidarius palankioms sąlygoms jos gali vėl apsigyventi. Svarbu, jog rezervate būtų užtikrinta galimybė gamtai pačiai „tvarkytis“, o žmogus būtų tik stebėtojas.

Evaldas Klimavičius

Apie Boleslovą Urbonavičių

Urbonavičius Boleslovas gimė 1925 m., gyvena ant aukšto Nemuno kranto, Dubaklonio kaime. Nebodamas savo garbaus amžiaus ir Vorkutos lageryje praleistų metų, kur sveikata byrėjo greičiau nei laikas tekėjo, vis dar ūkininkauja. Partizaninis slapyvardis – Žvirblis.

„Paskutinį kartą mane paėmė 1954 m. Narulių miške. Aš tada jau be ginklo slapsčiausi. Pistoletą medyje, paukščio lizde, slėpiau, o šautuvą Maksimų kaime pas vieną pažįstamą svirne tarp sienų laikiau. Treigys (*KGB agentūrinis slapyvardis Karv-*

elis) iš Rodukos mane pardavė. Kai įviliojo į pasalą, sakė: „Va, visą štabą pridaviau.“ Kokį štabą, aš vienas tuo metu slapsčiausi, o kadangi ginklo prie savy neturėjau, tai nedaug ir gavau. Tardytojas Vilimas naktį pas mane į kamerą atėjo ir sako: „Daug nebladok, tai nedaug ir gausi.“ Ogi ir Panaros mūšyje dalyvaut teko...

O ar *kurcinio ašarų* dar pasidarot?

Man dabar daryt negalima. Jei pagaus, kaip čia dabar atrodys – Lietuvos partizanas samagonų varo. Negalima. Negerai atrodys.“



Urbonavičius Boleslovas grįžta iš ganyklos panemunėj. Brolių ČERNIAUSKŲ nuotrauka, 2008 m



VISAIS metų laikais graži yra dzūkų šilų ir panemunių gamta. Dzūkijoje dar gyvuoja senoviniai kaimai, senieji amatai ir verslai. Mūsų darbuotojai Jums padės suprasti svarbiausią Dainavos krašto savybę – etnokultūra gyva gali būti tik tada, kai senolio poringei pritaria čia pat almantis šaltinis. Brangusis lankytojai, atvykęs į šį kraštą, gerbk ir tausok jo taurų grožį.

Išsamią informaciją apie Dzūkijos nacionalinį parką ir Čepkelių valstybinį gamtinį rezervatą visi svečiai gali sužinoti lankytojų centruose: **Marcinkonyse: Miškininkų g. 61, Marcinkonys, LT - 65303, Varėnos r., tel. 8 310 44466, 8 672 46388** elektroninis paštas: info@dzukijosparkas.lt

Merkinėje: Vilniaus g. 3, Merkinė, LT - 65334, Varėnos r., tel. 8 310 57245, 8 672 46275 Elektroninis paštas: merkine@dzukijosparkas.lt „Šalčinį“ rasite ir interneto tinklalapyje www.cepkeliai-dzukija.lt



ŠALČINIS

Adresas: Vilniaus g. 3,
Merkinė, LT - 65334, Varėnos r.
Tiražas 1500 egz.

Redkolegija: H. GUDAVIČIUS,
A. ČERNIAUSKAS, M. LAPELĖ,
R. NORKŪNAS, E. DROBELIS,
Maketuotojas: V. ČERNIAUSKAS

Spausdino UAB „Albagrafijs“
Pulko g. 96, LT - 62133, Alytus
Tel. 8 315 74140
El. p. alba@infoseka.lt

ISSN 2351-6267